

รายงานผลการประชุม

คณะกรรมการความมั่นคงอาหารโลก (Committee on World Food Security: CFS) ครั้งที่ 44 ระหว่างวันที่ 9-13 ตุลาคม 2560 ณ สำนักงานใหญ่ FAO กรุงโรม ประเทศอิตาลี

1. ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยสมาชิกจาก 116 ประเทศ โดยมีประเทศที่มีใช้สมาชิก 7 ประเทศ ผู้แทนจากองค์การสหประชาชาติ 12 หน่วยงาน องค์กรประชาสังคม 112 หน่วยงาน องค์กรวิจัยด้านการเกษตรระหว่างประเทศ 3 หน่วยงาน สถาบันทางการเงินระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ 3 หน่วยงาน องค์กรภาคเอกชน 62 หน่วยงาน และผู้สังเกตการณ์ 58 คน

2. ผลการประชุม สรุปได้ ดังนี้

2.1 ความเชื่อมโยงของ CFS กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะกรรมการฯ ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของ CFS ในการสนับสนุนประเทศต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งนี้ ได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับจำนวนผู้ขาดสารอาหารเรื้อรังของโลกที่เพิ่มขึ้นจาก 777 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2003 เป็น 815 ล้านคนในปี ค.ศ. 2015 รวมถึงภาวะน้ำหนักร่างกายเกินและโรคอ้วนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วยซึ่งแสดงให้เห็นว่า โลกไม่ได้อยู่ในเส้นทางของการบรรลุ SDGs เป้าหมายที่ 2 และเป้าหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ ซึ่งปัญหาจากความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และวิกฤตการณ์ที่ยืดเยื้อเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงอาหาร ความอดอยากหิวโหยและขาดสารอาหาร คณะกรรมการฯ จึงเรียกร้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงรัฐบาล และหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ (UN) เร่งความพยายามในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ ยังมีประเด็นท้าทายต่างๆ ที่ต้องให้ความสำคัญ เช่น การส่งเสริมผู้ผลิตอาหารรายย่อยเพื่อต่อสู้กับความยากจน โดยใช้วิธีการผลิตที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างชนบทกับเมือง รวมถึงการขาดโครงสร้างพื้นฐานในชนบท

2.2 บทบาทของ CFS กับประเด็นโภชนาการ

คณะกรรมการฯ เห็นว่า การดำเนินการเพื่อส่งเสริมโภชนาการจะต้องใช้นโยบายที่หลากหลาย โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาสังคมในการส่งเสริมระบบอาหารที่ยั่งยืน และมีโภชนาการ และสตรียังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งด้านความมั่นคงอาหารและโภชนาการ นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มอบหมายให้คณะทำงานด้านโภชนาการจัดทำแผนการดำเนินงานหลายปี (Multi-Year Programme of Work) สำหรับปี ค.ศ. 2018-2019 ภายใต้กรอบ UN Decade for Action on Nutrition (ค.ศ. 2016-2025) เพื่อเสนอต่อที่ประชุม CFS ครั้งต่อไป

2.3 การหาหรือนโยบายร่วมกัน (Policy Convergence)

2.3.1 Sustainable Forestry for Food Security and Nutrition คณะกรรมการฯ ได้หารือเกี่ยวกับรายงานผลการศึกษารื่องการบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะผู้เชี่ยวชาญระดับสูง (High Level Panels of Experts: HLPE) ที่กล่าวถึงบทบาทของป่าไม้และต้นไม้ต่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ เนื่องจากเป็นแหล่งอาหาร แหล่งพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบอาหาร แหล่งสร้างรายได้และการจ้างงาน และการให้บริการทางด้านระบบนิเวศที่จำเป็นสำหรับความมั่นคง

อาหารและโภชนาการ รวมทั้งสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ นอกจากนี้ ยังได้จัดทำข้อเสนอแนะในการดำเนินการของรัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 ข้อ ได้แก่ (1) รับรู้ถึงความสำคัญ เพิ่มความตระหนักรู้ และเสริมสร้างความเข้มแข็งของบทบาทของป่าไม้และต้นไม้ต่อความมั่นคงอาหารทั้ง 4 มิติ คือ การเข้าถึง การมีอยู่ การใช้ประโยชน์ และความยั่งยืน (2) พัฒนาและใช้องค์ความรู้ด้านนโยบายและข้อมูลที่เกี่ยวข้องด้านป่าไม้และต้นไม้เพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการทั้งทางตรงและทางอ้อม (3) พัฒนา ดำเนินการ และติดตามนโยบายการจัดการภาคเกษตรและป่าไม้แบบองค์รวมเพื่อปรับปรุงและสร้างความยั่งยืนด้านความมั่นคงอาหารและโภชนาการ และ (4) ส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติตามความสมัครใจเพื่อสนับสนุนสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพออย่างเป็นลำดับในบริบทของความมั่นคงทางอาหาร และแนวปฏิบัติตามความสมัครใจว่าด้วยการบริหารจัดการการถือครองที่ดิน การประมง และป่าไม้อย่างรับผิดชอบในบริบทของความมั่นคงทางอาหารระดับประเทศ

หัวหน้าคณะผู้แทนไทย ได้กล่าวถ้อยแถลงเพื่อสนับสนุนข้อเสนอแนะของ CFS ว่าไทยมีการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2560–2579) ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการปกป้องและฟื้นฟูป่าไม้ ปราบปรามและป้องกัน การบุกรุกป่าอย่างเข้มงวด บริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ เพื่อสนับสนุนการบรรลุ SDGs เป้าหมายที่ 15 รวมถึงการส่งเสริมการจัดตั้งป่าชุมชน ควบคู่ไปกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรที่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่า พร้อมทั้งยกตัวอย่างศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ 6 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งได้อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าด้วยวิธีต่างๆ เช่น แนวทางการปลูกป่า 3 อย่างได้ประโยชน์ 4 อย่าง การปลูกป่าด้วยระบบป่าเปียก และการปลูกป่าแบบไม่ต้องปลูก

เอกสารประกอบ

- CFS 2017/44/4: *Proposed Draft Recommendations on Sustainable Forestry for Food Security and Nutrition*
- CFS 2017/44/4: *ร่างข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ (คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)*
- CFS 2017/44/5: *Summary and Recommendations of the High Level of Experts on Food Security and Nutrition (HLPE) Report on Sustainable Forestry for Food Security and Nutrition*
- CFS 2017/44/5: *บทสรุปและข้อเสนอแนะของคณะผู้เชี่ยวชาญระดับสูงว่าด้วยความมั่นคงอาหารและโภชนาการ จากรายงานเรื่อง การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืนเพื่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการ (คำแปลอย่างไม่เป็นทางการ)*

2.3.2 Outcome of the Forum on Women’s Empowerment in the Context of Food Security and Nutrition คณะกรรมการฯ รับทราบผลการหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมบทบาทของสตรีในบริบทของความมั่นคงอาหารและโภชนาการ และเห็นว่าภาครัฐจะต้องให้ความสำคัญในการทำให้เกิดความเท่าเทียมกันทั้ง

ชายและหญิง เด็กชายและเด็กหญิงในบริบทของความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการผ่านการดำเนินนโยบาย โครงการ และการลงทุนต่างๆ

2.3.3 Urbanization, Rural Transformation and Implications for Food Security and Nutrition คณะกรรมการฯ ได้หารือเกี่ยวกับรายงานผลการศึกษาเรื่องการขยายตัวของเมืองการเปลี่ยนแปลงของชนบท และผลกระทบที่มีต่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการซึ่งจัดทำโดยคณะทำงานว่าด้วยการขยายความเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงของชนบท โดยรายงานฉบับนี้ได้รวบรวมประสบการณ์และนโยบายที่คัดเลือกไว้แล้วจากเอกสาร 93 ฉบับ ซึ่งระบุประเด็นสำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงอาหารและโภชนาการภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตของเมืองและชนบท รวมถึงนำเสนอภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการขยายความเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงของชนบทเชิงพลวัต และการเปลี่ยนแปลงของระบบอาหาร รวมทั้งภาพรวมของนโยบายของโลก นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่ประเทศสมาชิกเห็นว่าจะต้องได้รับความสนใจและควรจะดำเนินการต่อเนื่องในปี ค.ศ. 2018 ได้แก่ (1) ผลกระทบของการขยายตัวของความเป็นเมืองและการเปลี่ยนแปลงของชนบทที่มีต่อความมั่นคงอาหารและโภชนาการของผู้ด้อยโอกาส และผู้มีรายได้น้อย (ผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ไร้ที่ทำกิน ผู้ซื้ออาหารสุทธิ พ่อค้าที่ไม่เป็นทางการ และผู้บริโภคนในเมืองที่มีรายได้น้อย) (2) การแก้ไขปัญหาของผู้ที่ถูกระบุไว้ในข้อที่ (1) ผ่านการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมและการจ้างงานเยาวชนและสตรีในระบบอาหาร ทั้งในชนบทและเมือง รวมถึงการเชื่อมโยงผู้ผลิตให้สามารถเข้าถึงตลาดได้ (3) พัฒนาวิสัยทัศน์ของระบบอาหาร และ (4) การบริหารจัดการความมั่นคงอาหารและโภชนาการในภูมิภาคและท้องถิ่น และบทบาทของเมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก

หัวหน้าคณะผู้แทนไทย ได้กล่าวถ้อยแถลงเกี่ยวกับการดำเนินงานที่สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าวว่า ไทยได้ดำเนินนโยบายพัฒนาแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงหลากหลาย โดยได้บรรจุยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งรวมถึงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน กิจกรรมทางเศรษฐกิจ พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนในบริบทเรื่องความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พัฒนาระบบการจัดทำแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (AGRI-Map) โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร เพื่อช่วยให้เกษตรกรใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมในระดับพื้นที่ / ดำเนินโครงการความร่วมมือประชารัฐ ที่รวมความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของภาคเอกชน องค์ความรู้ของชุมชนท้องถิ่น และการระดมทุนของรัฐบาลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจในชนบท ปรับปรุงและใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรในท้องถิ่น และแปรรูปอาหารไปสู่ตลาด / พัฒนาความร่วมมือด้านดินในระดับนานาชาติ ได้แก่ ความร่วมมือด้านดินระดับภูมิภาคเอเชีย เพื่อเป็นเวทีในการส่งเสริมการบริหารจัดการดินในภูมิภาคอย่างยั่งยืนเนื่องจากทรัพยากรดินเป็นพื้นฐานในการผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร จึงต้องมีการบริหารจัดการและฟื้นฟูคุณภาพดิน / จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงความรู้และเทคโนโลยี / ดำเนินโครงการนมโรงเรียน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาการขาดสารอาหารในเด็ก

2.4 ความก้าวหน้าของกิจกรรมและการดำเนินงานของ CFS ที่สำคัญ

2.4.1 CFS Multi-Year Programme of Work for 2018-2019 คณะกรรมการฯ เห็นชอบแผนการดำเนินงานหลายปีสำหรับปี ค.ศ. 2018-2019 ของ CFS ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะ

ได้รับ กระบวนการดำเนินงาน และงบประมาณ รวมถึงรายงานที่จัดทำขึ้นโดยคณะผู้เชี่ยวชาญระดับสูงด้าน ความมั่นคงอาหารและโภชนาการ

2.4.2 Global Strategic Framework for Food Security and Nutrition (GSF)-Periodic Update คณะกรรมการฯ รับรองเอกสาร “กรอบยุทธศาสตร์ความมั่นคงอาหารและโภชนาการของโลก ฉบับปรับปรุง ปี ค.ศ. 2017” และเห็นชอบให้ CFS Secretariat เป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงเอกสารทุกปี และสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของ CFS ที่มีบทบาททั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และโลก เผยแพร่เอกสารและส่งเสริมให้มีการนำ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากเอกสารฉบับนี้ ไปประยุกต์ใช้โดยสมัครใจ

2.4.3 Monitoring the Effectiveness of CFS คณะกรรมการฯ รับรองเอกสาร “แนวทางการติดตามผลจากการใช้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหลักและนโยบายอื่นๆ ของ CFS” โดยจะดำเนินการติดตามผ่านการประชุม Global Thematic Plenary ในทุกๆ สองปี และผ่านการจัดกิจกรรมเฉพาะกิจ โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยง ศักยภาพในการติดตาม และทรัพยากรที่มีอยู่

2.5 การหารือร่วมกับเจ้าหน้าที่ FAO ในเรื่องจำนวนผู้ขาดสารอาหารของโลก

อนึ่ง ในโอกาสของการประชุม CFS ครั้งที่ 44 นี้ ผู้แทน สศก. ร่วมกับผู้แทนของสำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงโรม สาธารณรัฐอิตาลี ได้ขอหารือกับเจ้าหน้าที่ FAO ที่รับผิดชอบในการเผยแพร่ข้อมูลจำนวนผู้ขาดสารอาหารของโลก (Prevalence of Undernourishment: PoU) ในเอกสาร “The State of Food Security and Nutrition in the World” ปี ค.ศ. 2017 เนื่องจากจำนวนผู้ขาดสารอาหารของไทยในช่วงปี 2014-2016 เพิ่มขึ้นเป็น 6.5 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 9.5 ของประชากรทั้งประเทศ โดยจากการหารือดังกล่าว ทำให้ทราบว่า FAO ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการคำนวณใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามเป้าหมาย SDGs ดังนี้

2.5.1 เพิ่มตัวชี้วัด Food Insecurity Experience Scale (FIES) เพื่อวัดความสามารถในการเข้าถึงอาหารของครอบครัว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ปრაการณณ์เอลนีโนและลานีญา และสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ

2.5.2 FAO ไม่มีข้อมูลสต็อกสินค้าของไทย (จากกระทรวงพาณิชย์) และข้อมูลความไม่เสมอภาคของการบริโภคอาหารของประชากรที่เป็นปัจจุบัน (จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้จำนวนผู้ขาดสารอาหารของไทยเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ สศก. จะได้หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการจัดส่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณจำนวนผู้ขาดสารอาหารของไทยต่อไป

กองเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

24 ตุลาคม 2560